

**nationale
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

Position paper: De Veteraan van de Toekomst

**Voor het rondetafelgesprek Veteranen – Vaste commissie voor Defensie van de Tweede Kamer
woensdag 11 juni 2025**

1. Inleiding

Ruim tien jaar na de inwerkingtreding van de Veteranenwet en de instelling van de Veteranenombudsman is het tijd voor reflectie én vooruitkijken. De wereld is ingrijpend veranderd. Missies zijn complexer, oorlogsvoering digitaliseert en de maatschappelijke verbondenheid met Defensie groeit.

Deze ontwikkelingen vragen om een fundamentele heroverweging van hoe wij als samenleving omgaan met de erkenning, waardering en zorg voor onze militairen en veteranen.

De Veteranenombudsman roept de Tweede Kamer op werk te maken van een brede evaluatie van de Veteranenwet, en stelt voor om de zorg, erkenning en waardering van militairen, veteranen en hun relaties structureel te verankeren in het bredere weerbaarheidsbeleid van Nederland.

2. Zorg, erkenning en waardering anno 2025

Veteraan en de krijgsmacht van de toekomst

De huidige Veteranenwet hanteert een smalle juridische definitie van 'veteraan'. Wie valt hier wel en niet onder? De minister van Defensie bepaalt dit per inzet. In de praktijk blijkt dit onderscheid steeds moeilijker houdbaar. Nieuwe inzetvormen, zoals cyberoperaties, trainingsmissies (bijvoorbeeld de training van Oekraïense militairen), rampenbestrijding of inzet aan de oostgrens van Europa, vragen eveneens veel van militairen. Toch leidt deze inzet vaak niet tot toekenning van de veteranenstatus.

De praktijk schuurt met de wet

Deze juridische tweedeling leidt tot onverklaarbare verschillen in status, toegang tot zorg en voorzieningen, en in erkenning en waardering.

De Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht signaleert in zijn jaarverslag over 2024 dat steeds meer activiteiten moeilijk te classificeren zijn als 'oefening' of 'missie', met gevolgen voor de rechtspositie van militairen. Hij verwijst onder meer naar INTERFLEX, de inzet van de MQ-9 Reaper, Counter Drugs-operaties in het Caribisch gebied, het strategisch luchttransport vanuit Hongarije, opdrachten voor de Brigade Speciale Beveiliging (BSB), en het verlenen van Host Nation Support (HNS).

Ik herken deze zorgen uit mijn gesprekken met militairen en veteranen. Zo sprak ik recent met Nederlandse militairen in Litouwen aan de grens met Rusland. Zij vroegen zich af waarom vergelijkbare missies elders wél tot de veteranenstatus leiden.

Intern spanningsveld binnen Defensie

De verschillen in inzet en erkenning leiden binnen Defensie tot ongelijkheid, morele frustratie en onduidelijkheid over rechten. Dit ondermijnt het vertrouwen in bestaande kaders en schaadt de onderlinge solidariteit. Juist nu Defensie inzet op een forse personeelsuitbreiding is het essentieel dat zorg, erkenning en waardering consistent en eerlijk worden toegepast.

**nationale
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

3. Naar een toekomstbestendig veteranen- en militairenbeleid

Nieuwe realiteit vraagt om nieuwe kaders

Onze nationale veiligheid wordt niet alleen verdedigd in gevechtsoperaties. Militairen leveren ook een cruciale bijdrage in training, surveillance en digitale of hybride oorlogsvoering. Daarmee vervaagt de grens tussen veteraan en niet-veteraan.

Een toekomstbestendig veteranenbeleid erkent dit hele spectrum aan inzet en maakt zorg, erkenning en waardering afhankelijk van de ervaren belasting, niet uitsluitend van juridische status. Dit doet recht aan een ieder die zich onder buitengewone omstandigheden inzet voor onze veiligheid.

De Veteranenombudsman: voor álle militairen met een hulpvraag

Als Nationale ombudsman en Veteranenombudsman ondersteun ik álle (voormalige) militairen, veteranen en hun relaties wanneer het misgaat tussen hen en de overheid – ongeacht hun formele status. Dit geldt ook voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers.

Onze uitdaging ligt in de zichtbaarheid: wij willen en moeten er zijn voor alle militairen die zorg, erkenning en waardering nodig hebben. Dit wil ik ook breder communiceren, waarbij de naam “Veteranenombudsman” blijft staan als vertrouwd en onderscheidend begrip.

Inspiratie uit het buitenland

Landen als Canada hanteren ruimere definities van ‘veteraan’ of koppelen zorg aan inzet in plaats van status. Erkenning is daar niet alleen symbolisch, maar vooral praktisch: toegang tot zorg, ondersteuning bij re-integratie en hulp voor het gezin. Nederland kan hier van leren.

4. Aanbevelingen aan de Tweede Kamer

Wij doen de volgende aanbevelingen aan de Tweede Kamer en de minister van Defensie:

- **Evalueer de Veteranenwet zoals wettelijk vereist**
Volgens artikel 14 van de Veteranenwet moet tweejaarlijks verslag worden gedaan van de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk. Na de veteranenbeleid evaluatie 2011-2016 is het hoog tijd voor een brede evaluatie van de Veteranenwet. Wij roepen op deze in gang te zetten.
- **Verbreding van het zorg- en waarderingsbeleid**
Zorg, erkenning en waardering mogen niet langer afhangen van een smalle juridische definitie van ‘veteraan’. Militairen met vergelijkbare fysieke of mentale belasting verdienen vergelijkbare ondersteuning, ongeacht hun formele status of de aard van hun missie.
- **Integreer veteranenzorg in het bredere weerbaarheidsbeleid**
De fysieke en mentale weerbaarheid van militairen is cruciaal voor de nationale veiligheid. Structurele zorg (voor, tijdens en na inzet), voortdurende aandacht voor mentale gezondheid en ondersteuning voor relaties van veteranen zijn essentieel (zie o.a. ons recente rapport “Erken mijn zorgen”).

**nationale
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

- **Maak gebruik van lokale netwerken en ervaringsdeskundigheid**

In lijn met eerdere aanbevelingen (zoals “Gemeente, ken uw veteraan”) pleiten we voor versterking van lokale initiatieven, inloopcentra en het gebruik van ervaringsdeskundigen. Dit bevordert laagdrempelige hulp, verbinding en vroegsignalering.

- **Verken verbreding naar andere risicoberoepen**

Ook andere geüniformeerde beroepen (zoals politie, brandweer, ambulance) kennen traumatische belasting en PTSS. We ondersteunen initiatieven die deze groepen de erkenning, waardering en zorg geven die zij verdienen.

- **Trek op met internationale bondgenoten**

Nederlandse militaire inzet vindt steeds vaker plaats binnen internationale missies. Met het oog op toenemende samenwerking in Europa en de NAVO is het wenselijk om ook het veteranenbeleid gezamenlijk te ontwikkelen en af te stemmen.

5. Conclusie – Tijd voor de veteraan van de toekomst

De krijgsmacht verandert – en daarmee ook de veteraan. Na de viering van tien jaar Veteranenwet en alles wat er in die periode is bereikt, is het nu tijd om vooruit te kijken. Wie zijn de veteranen van de toekomst?

Iedereen die zich inzet voor onze veiligheid verdient erkenning, waardering en zorg. Alleen met een inclusief, realistisch en empathisch beleid bouwen we aan een weerbare samenleving waarin militairen, veteranen, militaire oorlogs- en dienstsachtoffers en hun relaties zich gesteund weten – vóór, tijdens én na hun inzet.

Niet alleen voor de veteranen van vandaag, maar ook voor die van morgen.

Contact

Veteranenombudsman – onderdeel van de Nationale ombudsman

<https://www.nationaleombudsman.nl/veteranenombudsman> | veteranen@nationaleombudsman.nl

Het jaarverslag van de Nationale ombudsman en Veteranenombudsman 2024 komt uit op **19 juni 2025**